

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

88. števil.

Maribor, dne 30. julija 1924.

Letnik XVI.

1914—1924.

Sedaj ob desetletnici vojne se mnogo piše in razpravlja o vojni, njenih vzrokih in njenih posledicah. Lahko rečemo, da se človeštvo po zločinu in nesreči, ki se je pred desetimi leti začela in po svojih težkih posledicah še danes traja, ni posebno dosti naučilo. Sedaj ob deseti obletnici še vedno čitamo in čujemo o zgodovinskem procesu, o zgodovinskem momentu, celo o zgodovinski nujnosti, po kateri naj bi bilo moralo priti do vojne. Ta laž je že toliko pregreta, a se še vedno ponavlja, ker pomanjkujejo pravi in dovolj odločni vplivi, ki bi to laž enkrat za vselej ovrgli ter pokazali svetu na dlani ležeča dejstva in dokaze, da do svetovnega klanja ni prišlo po kakem »zgodovinskem procesu«, ampak edinole po zločinski politiki, ki se je najbolj kotalila na Dunaju in v Berlinu.

Najširši sloji ljudstva bi morali začeti malo primerjati takozvano zgodovino. Ta pripisuje na eni strani vse, kar se je dobrega in kulturnega storilo, raznim cesarjem, ko pa piše o vojni, naj bi bili cesarji pri tem naenkrat čisto nedolžni in naj bi vojno povzročil edino nekak skrivnosten zgodovinski proces. Kako se more govoriti o procesu, razvoju, nujnosti itd., ko je pa danes z dokumenti dokazano, da so okrog starega cesarja Franca Jožefa razni ministri, generali in dvorjani vse storili, da bi prejkoprej izvalili in začeli klanje. Saj je vendar odkrito, da so se ponarjale depeše o spopadih med srbskimi graničarji in bosanskimi žandarji, dokler ni cesar dejal: Če se že toliko ljudi pobije, pa naj bo prava vojna. V kolikor je bilo prav male popustljivosti in odlašanja, pomislekov in premišljevanja o kakih drugi rešitvi, v toliko je pa pritiskal Viljem iz Berlina ter silil k takojšnjemu pričetku vojne. In to naj bi bil zgodovinski proces? Sramota je, če se pusti tako lagati glede vojne, ki se je začela pred desetimi leti in sploh o vojnih vzrokih, pa najsibo to kjerkoli ali kadarkoli.

Mislil sem in sem si izmislil! Moj dom je okrvavljen in zavil v črno. Maščevanje je moje, vi ga boste pa plačali in izvršili! V tem tonu približno je bil Franc Jožefov vojni manifest in že iz tega se dovolj jasno vidi, da vojne niso povzročili kakšni procesi, ampak za človeštvo sramotni in zločinski tipi, ki so nalik božanstvu si lastili maščevanje, izvrševanje tega maščevanja pa zaukazali drugim. Že prvi dnevi vojne so pokazali med kmetijskimi in delavskimi sloji obup in nemo odpornost, vojski so pa nazdravljali generali, vladni politiki in po mestih oni sloji, ki se gorja niso zavedali ali pa so bili najeti za vojne priglaske in hujskače.

Dunajski list »Die Stunde« je nedavno slučajno našel dobro primerko za začetek, potek in konec svetovne vojne. Iz nekega mesta dobi dopis o pokončevanju mačk, ker se je med njimi pojavila steklina. Mestna oblast je namreč dala vse mačke poloviti, ter je stekle in zdrave stlačila v pokrit voz za smeti. Voz je bil kmalu čisto poln in mačke so se med seboj strahovito grizle in praskale. Voz so zapeljali v plinaro in spustili vanj plin. Kako strašen je bil pogled, ko so voz po operaciji s plinom odkrili. Mrtve mačke so bile strnjene v klopčice in cele kupe, ker so se toliko mesarile, da se je ena zagrizla v drugo. Evo, to je dobra prispodoba vojne, pravi dunajski žurnalista. Tudi pred desetimi leti so se najprej razširile senzacionalne vesti, generali so stekli in pripravili so se mrtvaški vozovi za pota v človeško klavnico. »Musterungs«-lopata je to klavnico zvrhano napolnila, najprej z najboljšimi fanti, potem pa tudi z dečki in starci. Ljudje se niso več poznali med seboj kot ljudje in zverinsko so se pobijali leta in leta. Samo ena važna razlika je med človeškim in mačjim popoljem: pri mačkah so poginile v prvi vrsti tudi stekle, pri ljudeh so pa stekli lepo doma ostali, so klanje vodili in podpihovali in letajo kot stekli in obsedeni še danes naokrog. Mišljeni so tu predvsem v Nemčiji in Avstriji »Hackenkreuzlerji«, privrženci generala Ludendorffa, admirala Tirpitz, Hitlerja in tako naprej, ker bi se dala ta primera še na daleč raztegniti.

Ob desetletnici vojnega začetka se moramo s strahom vprašati, kaj še bo, ko se tako malo dela na sporazumljenju med narodi in ko je tako pomanjkljiva vzgoja človekoljubja in miroljubja. Koliko je pri tem pasivnosti in pomanjkanja, toliko pa imamo na drugi strani nekulturne vneme za snovanje celih organizacij, ki se igrajo vojake ter z nasiljem ogrožajo celo lastne brate in sodržavljane. Deset let je že minilo, odkar se je vojna začela, skoraj šest, odkar se je končala, pa kako daleč je še ali mogoče celo zopet vedno dalje do pacifikacije sveta, Evrope, ker nimamo pacifikacije niti v posameznih državah.

Pripombe Viljema II. k diplomatskim spisom.

I.

V juliju 1914.

Nemški poslanik na Dunaju: »Vsako prilžnost uporabljam, da bi mirno toda resno svaril pred nepremišljenimi koraki.«

Viljem II.: »Kdo ga je v to pooblastil? To je nemumno. In ga prav nič ne skrbi!«

II.

»Srbski ministrski svet se nikakor ne more odločiti glede avstro-ogrškega ultimata.«

Viljem II.: »Stopite že vendar tej sodrgi na prste!«

»Minister Berchtold zagotavlja, da Avstro-Ogrski ne gre za aneksijo srbskega teritorija.«

Viljem II.: »Osle!«

»Haaško razsodišče naj sodi.«

Viljem II.: »Neumnost.«

»Narodna čast Srbije.«

Viljem II.: »Ne poznam!«

»Nemški vpliv naj zatre neizpeljive zahteve Avstro-Ogrske.«

Viljem II.: »Kako pridem jaz do tega? To ni moja stvar!«

K mirovnim demonstracijam berlinskega delavstva:

Viljem II.: »V ponovnem slučaju bom proglasil obsedno stanje in povrh dal zapreti vse voditelje. Sedaj ne moremo trpeti socialdemokratske propagande.«

O haaškem razsodišču:

Viljem II.: V Wiesbadenu sem obljubil carju pomoč, da pride do zadovoljive rešitve. Da se ne bi blamiral (namreč car!), pristanem na to neumnost. Ali v praksi se bom zanašal odslej samo na Boga in moj oster meč. In na sklepe se že sedaj . . . (1899.)

Tako je govoril nemški autokrat, kronana živina, bog nemških fevdalcev in pravzrok nemške tragedije!

* * *

Žrtve svetovne vojne.

Ugledni ameriški list »New-York Tribune« piše: »Dopustite, da korakajo — v duhu — vse žrtve, ki jih je zahtevala svetovna vojna, po največji njujorški cesti. To pove več kot vse številke.«

Ob jutranjem svitu prikorakajo. Dvajset jih je v vrsti. Tako korakajo vse do solnčnega zatona. Dva, tri dni. Deset dni marširajo angleški mrtveci. Francozi rabijo 11 dni, Rusi pet tednov. 2 in pol meseca korakajo samo žrtve zaveznikov. Šest tednov bi korakali stanovci »pobeljenih grobov«, ki jim je tekla zibelka v deželah centralnih sil.

Vse žrtve svetovne vojne bi korakale v dvajsetstopu celih 16 tednov . . . Zene! Mater! Kdo si želi nove vojne? Ali hoče, da bi nekoč trajala ta žalostna procesija — leta? Kdor noče vojne, mora biti nasprotnik militarizma.«

Politične beležke.

Iz delovanja nove vlade. Nova vlada je že imela svojo prvo sejo ministrskega sveta in storila tele sklepe: 1. da se skliče narodna skupščina in se bo vršila prva seja najbrž 6. avgusta. 2. da naj izdajo vsi ministri svojim uradnikom okrožnice, kjer se jim zapoveduje, da naj vestno izpolnjujejo zakon in naj lepše občujejo z občinstvom ter strogo spoštujejo red in mir v državi; 3. da naj ministri v svojih resorjih konstatirajo stanje, ki se je našlo ob sprejemu; 4. da vlada polaga posebno skrb na zakon o uradnikih in na pobijanje in kaznovanje korupcije; 5. da naj minister pravde podvzame vse ukrepe za ukinjenje sekvistrov in revizijo reparacij. Največ se govori med radikali in Pribečevičevimi demokrati o programu nove vlade. S točnim programom bo vlada stopila pred narodno skupščino, a glede programa Davidovič-Koroščeve vlade se lahko v naprej pove toliko, da bo, ker so njeni zastopniki že od nekdaj pacifisti, delovala v smislu Macdonalda in Herriota. Kakor so Angleži in Francozi pri zadnjih križah odžagali medvojne militaristične tigre, isto je storila po zaključitvi sedanje krize naša država. Nadalje bo sedanja vlada se predvsem lotila glavnih krivcev nazadovanja v naši državi in to so — korupcionisti. — Zakon o pobijanju in kaznovanju korupcije je že pripravljen in ga bo narodna skupščina med odobravanjem sprejela. Na dnevni red pred narodno skupščino pride med prvimi na vrsto že tako dolgo obljubljen zakon o invalidih, o izenačenju zakonov in revizija uradniškega zakona.

UKREPI NOVE VLADE PROTI ŽERJAVOVCEM.

Beograd, 30. julija.

Vlada je na včerajšnji seji sklenila: Odstavi se vladni komisar mestne občine ljubljanske dr. Krejči. Za gerenta se imenuje bivši župan dr. Perič.

Kakor zvemo, so brzojavno odstavljani veliki župani, ki jih je dal imenovati Pribečevič. Odstavljena sta tudi velika župana dr. Baltič in dr. Pirkmajer. Za vodjo velikega županstva v Ljubljani je določen prejšnji veliki župan dr. Šporn, a za Maribor dr. Vodopivec. — Definitivni veliki župani še niso določeni.

Imenovanja, ki so bila izvršena na naročilo dr. Žerjava, so preklicana.

Vsi narodni poslanci so pozvani za 5. avgusta v Beograd. Poslanci vladnih strank morajo biti brezpozgojno v torek, 5. avgusta predpoldne v Beogradu. V prvi seji narodne skupščine bo vlada predložila svojo deklaracijo. O njej se bo takoj vršilo poimensko glasovanje.

RADIKALI NEVOLJNI NA PAŠIČA.

Beograd, 30. julija.

V radikalnem klubu je nastalo veliko nerazpoloženje napram Pašiču. Večina poslancev, posebno odločilni poslanci javno očitajo Pašiču, da je edino od zapeljan po svojih korupcionistih in Pribečeviču zakrivil, da je radikalni klub izključen iz vlade in da Jovanovič ni uspel s svojim načrtom. Pašič je tiral v sobotni seji radikalnega izvršilnega odbora svojo trmoglavost do skrajnosti in je tako proti volji treznih voditeljev radikalne stranke preprečil nameravani širokogrudni sporazum, ki ga je pripravil Ljuba Jovanovič. Zelo je padlo v oči, da je Pašič v soboto bil zelo malo časa pri kralju in je silno bled in nervozen zapustil dvo rec. Pašič do zadnjega ni vedel, da Davidovič in Korošec sestavljata novo vlado. Nedeljo zvečer, ko je Davidovič nesel ministrsko listo kralju v podpis, je Pašič poslal ministra dr. Srškiča k Jovanoviču z vprašanjem, ali bi stopil v Pašičevo volilno vlado. Jovanovič je odgovoril, da je to nemogoče, ker je kralj že podpisal Davidovičevo delovno vlado.

»Živela prava narodna vlada!« Ves Beograd je z nepopisnim navdušenjem sprejel novo vlado g. Ljube Davidoviča. V času, ko so se nahajali ministri na dvoru, se je pred dvorsko palačo zbrala ogromna množica, ki je neprestano vzklikala novim možem. Ob 10. uri so se odpravili novi ministri v predsedstvo vlade deloma peš, deloma z avtomobili. Ko sta se pripeljala dr. Spaho in dr. Behmen, je množica vzklikala: Živijo Spaho! — Burno aklamirani so bili dr. Korošec, dr. Kulovec in dr. Sušnik. Vrhunec navdušenja pa je nastal, ko sta se pojavila na stopnicah dvorske palače Ljuba Davidovič in Nastas Petrovič. Občinstvo se je v navdušenju prilo vse do vestibula. Pred predsedstveno palačo je množica obsula Ljubo Davidoviča s cveticami. Množica je vriskala od radosti: »Živijo kralj, živijo Ljuba Davidovič, živijo Ljuba Jovanovič, živijo Nastas Petrovič!« Klicanje je trajalo nad eno uro. Stara Črnogorka, gospa Milica Lazovič, hčerka črnogorskega vojvode Marka Mijanovca, je prinesla v predsedstvo vlade velik krasen šopek cvetic. S cveticami je posula tla vse do kabine ta ministrskega predsednika ter vzklikala: Živela prava narodna vlada, živijo Ljuba Davidovič, živijo Ljuba Jovanovič! Ko se je ob 1. uri odpravil Davidovič iz vladne palače, je doseglo navdušenje vrhunec. Ljudstvo ga je hotelo dvigniti na rame. Novi predsednik je rotil publiko, naj ga pusti domov. Ko je vstopil v avto, ga je množica zbranega ljudstva obsula s cvetjem.

Rankovičeva skupina in nova vlada. Radikalni poslanec g. Tadija Pantović, ožji pristaš pobijalca korupcije g. Rankoviča, je izjavil novinarjem: »Proti novi vladi ne bomo nastopali. Radikalna stranka bi bila lahko ostala na vladi, če bi le uživala zaupanje parlamenta, ali obroč nekih ljudi, ki se boje »zatvora« in ki se jih bo sedaj zaprlo, je to preprečil. Toda ječa jih sigurno čaka. Če jih bo nova vlada obtožila, nas bo najmanj kakih 60 podprlo to vlado, da bo zamogla krivce strpati v ječo. Nastasu Petroviču bodo pomagali mnogi radikali, a glavno je, da bo vlada delala zakonito. Ta vlada je zdrava in Aleksander Karadžordžević je pravi potomec Karadžordja. Kralj je odločil, kakor je moral odločiti.«

Glavni izvršilni odbor Slovenske ljudske stranke je imel 29. julija važno sejo, kateri je predsedoval strankin podnačelnik prof. Remec. Od narodnih poslancev so se seje udeležili poslanci Gostinčar, Kremžar in Žebot. Napravili so se dalekosežni sklepi. Slovenskim članom nove vlade je poslal izvršilni odbor brzojavni pozdrav.

Italijansko-jugoslovanska trgovska pogodba je bila podpisana v Beogradu dne 14. t. m., stopi pa v veljavo šele, ko bo ratificirana od vseh parlamentov. O pogorbi sami še ne moremo govoriti, ker vlada še ni obelodanila besedila, češ, da bi se mogla do trenutka veljavnosti pogodbe razviti špekulacija na podlagi sprememb proti dosedanjemu stanju.

Nova vlada in njeni člani.

Od članov nove vlade naš narod najboljše pozna odlične zastopnike in bojavnike Slovenije: voditelja Jugoslovanskega kluba dr. Korošca, ki je postal podpredsednik vlade in minister prosvete in vere, potem Sušnika, urednika »Domoljuba« in prej profesorja, ki je minister prometa, poslanca in poprej profesorja Vesenjaka kot ministra agrarne reforme, dr. Kulovca, nekdanjega centralnega tajnika SLS, sedaj ministra za kmetijstvo in potem je treba, da se seznanimo še z drugimi osebnostmi, ki tvorijo bratskemu sporazumu rav-

no tako, kakor kulturnemu mednarodnemu razpoloženju namenjeno jugoslovansko vladno. Predsednika Davidoviča pozna najširša javnost kot starega borca proti korupciji in samopašnosti stranke, pa najsibo to kakor koli, ki se pojavi na krmilu in to krmilo tudi krčevito drži s pomočjo protizakonitosti in protiljudske politike sploh. Finance je dobil vodja muslimanov dr. Špaho in to je prvič v zgodovini naše države, da ima član in vodja ene prečanske stranke, ki je povrh še popolna zastopnica ene dežele, v rokah ta resor, katerega so si vedno doslej razdeljevali le člani srbskih vodilnih strank. Minister zunanjih zadev dr. Voja Marin-ković je človek vseevropske koncepcije ter eden od teh, ki je temeljito deloval na reševanju in obravnavanju vseh vprašanj, ki so pereča v skupni državi Srbov, Hrvatov in Slovencev. Posebno značilno za to vladno je pa to, da je v njej več članov, ki so dejansko trpeli pod nasiljem dosedanje vlade. To je na primer demokrat dr. Šumenković, minister za šume in rude, ki so ga Pašić-Pribičevići celo pri izvrševanju poslanske dolžnosti z najhujšim nasiljem izgnali iz rodne okraja in volilnega okrožja, potem bosanski musliman dr. Behmen, minister socijalne politike in narodnega zdravlja, ki sa ga plačanci prejšnje vlade nevarno ranili v javnem lokalu, nadalje dr. Hrasnica, minister pravosodaj in izjednačenja zakonov, ki je bil tudi že čisto dejansko napaden in dr. Spaso, na katerega so streljali. — Poslanec Vesenjak, ki se je toliko in tako priznoma trudil, za pravično izvedenje agrarne reforme, je to tudi dobil, član SLS dr. Kulovec je dobil portfelj poljedelstva, in demokrat Pero Marković, znan zagovornik sporazuma, je dobil ministrstvo pošte in telegrafa. — Demokrat Pečić, odlični beograjski advokat, je postal minister za zgradbe in njega tudi poznamo, ko se je tako odlično zavzemal pri obtožbi korupcije in korupcionistov sploh, posebej pa še za obtožbo bivšega ministra pravde dr. Lazice Markovića. Minister vojne general Hadžić, ki je bil prvi minister vojne v Jugoslaviji, je pa mož, ki zelo pomirjevalno vpliva na vse to, kar se od raznih političnih smeri spravlja v vojsko.

Po sestavi nove vlade in po vseh formalnostih, ki so ji sledile, je bilo velikansko navdušenje beograjskega prebivalstva. Kratko rečeno, meščani prestolice so se iz dna duše oddahnili in iz tega je sklepiti tudi to, da so v največjem navdušenju pozdravljali predsednika Davidoviča, koderkoli se je vozil ali hodil ter da mu je bila pot od prometne ulice pa v predsedništvo na debelo posuta s cveticami. Ko se je iz predsedništva vračal, se je moral pred ovacijami do svojega stanovanja izmuzniti po ovinkih. Za beograjsko politično javnost je bila posebna politična senzacija to, da je stari radikal-ski prvak Nastas Petrovič, notranji minister novega kabineta. Njega ni bilo najti med delegati na zborovanju glavnega radikalnega odbora, pač pa so ga našli njegovi dobri znanci Beograjčani naenkrat med najvišjimi činitelji vlade čistih rok in bojne napovedi proti korupciji. To da mnogo misli politikom Jugoslavije sploh, posebej pa še radikalom.

S tem, da so se ministrstva strnila, kakor ministrstvo prosvete in vere, ministrstvo socijalne politike in narodnega zdravlja itd., je že v sestavi vlade podan prvi afront proti korupciji in uresničenju tega, kar je v pogledu državnih prihrankov SLS že davno zahtevala. Od tega tako odločilnega koraka nobena vlada ne bo mogla tako lahko nazaj, ker sedaj je prvič, da se ministrstva tudi dejansko reducirajo in potem bi vsaka stranka, ki bi hotela zopet prvotne portfelje, že sama po sebi pokazala, da odvraca štedljivost na najvišjih mestih državne uprave ter ji je prva naloga, zadostiti apetitu svojih pristašev.

Ko se je nova vlada sestavila, je policajdemokratsko »Jutro« izdalo posebno izdajo, v kateri povdarja, da je to vlada, ki je odvisna od »Radičeve milosti«. To je predrzno cinično slepilo javnosti. Javnost pa ni tako neumna in zabita pod udarci žerjavščine, da ne bi prvič razumela, da hrvatsko narodno zastopstvo, ki je pristajalo celo na to, kar je zagrebški protokol nudil v najožjem pogledu vsega tega, kar je dolžnost vsake poštene vlade, ne bi pristalo sedaj na to, kar nudi vlada šimom Jugoslavije čislanih in priznanih poštenjakov. — Končno pa hrvatsko ljudstvo in njeno predstavništvo še ni to, kar hoče slučajno eden sam in če je to tudi Radič.

Po svetu.

Iz Velike Rumunije. Rumunska vlada je popisala prebivalstvo Besarabije in sicer po razdelitvi na zelo nezanesljive in nevarne, manj nevarne, in na zanesljive. Prvih je zelo veliko in vlada je odredila, da se internirajo v močvirnatih pokrajinah Besarabije (okrog Silistre). Druga kategorija pride zaenkrat pod strogo policijsko nadzorstvo v slučaju mobilizacije pa takoj v internacijo v močvirje na počasno, a sigurno umiranje. V močvirnih krajih, ki so silno nezdravi, se z veliko naglico pripravljajo obsežni tabori za veliko število nesrečnih internirancev. Ko se režim tako pripravlja, da iztrebi svoje nasprotnike, ki nimajo drugega na vesti kot to, da so nezadovoljni, mu pa na najbolj zaupnih mestih delajo škodo in izpodbijajo tla — razni špijoni. V rumunski armadi se je sedaj vsaj po svojih delih, če ne po osebi razkril nevaren špijon, kakor Redl v nekdanji avstrijski vojski. Že pred tedni se je doznalo, da se iz rumunskega konzulata na Dunaju izdajajo razne tajnosti neki Rumuniji nasprotni državi. Vršile so se preiskave, rumunska vlada je pa držala v tajnosti, kaj se je izdalo in kdo je izdajal. Sedaj so pa že v javnosti rumunski vojaški načrti. S pomočjo in kontrolo Francije se je rumunska vojska preuredila in sedaj je

znano tudi kako. Naperjena je proti Rusiji in seveda tudi proti lastnemu narodu, kateremu nalaga poleg drugih velikih bremen tudi 25 letno vojno dolžnost in sicer 7 let frontne službe, v prvi in drugi rezervi 12 let, v milici pa 6 let. Prezenčna služba traja pri pehoti 2 leti, v drugih vrstah orožja pa do 4 let. Armadnih korov je osem, vsak kor 3 divizije, vsaka divizija tri polke. — Odkrita je tudi tajnost posebnih vojnih zrakoplovov, ki so se že dolgo časa izdelovali v Bukarešti.

Upniki in dolžniki. Londonska konferenca je tudi konferenca upnikov in dolžnikov. Upniki premagancev so se zbrali v Londonu, da sklenejo, kaj in kedar bi morali dolžniki plačati. Kot dolžnik je v prvi vrsti mišljena Nemčija: Če bi šlo po željah enega dela francoske politike, bi Nemčija sploh ne prišla na to konferenco in bi upniki sami sklenili, kaj in kako ima plačati. Proti temu je Anglija, posebej pa Amerika, ki hoče, da se visoka politika izloči, v ospredje pa postavijo čisto gospodarska vprašanja. Angleži so že po Lloyd George dejali, da se od krave ne more obenem zahtevati mleko in meso, ampak najprej eno, potem še le drugo. Za Ameriko je stvar zelo jasna. Neuspehi Wilsona pri mirovnih pogodbah se morajo popraviti in v to svrhu se morajo vsi problemi obravnavati gospodarsko. Amerika mora svoj preobilni kapital spraviti v promet ter ga naložiti. To se pa da samo v Evropi in Amerika se pripravljajo na vodstvo mednarodnega kreditnega in kapitalnega tržišča. Dawesov načrt je ključ za to, denar pa da Amerika samo varni in miroljubni Evropi. O varnosti in miru pa ne more biti govora, če se ob konferenci najbolj prizadeta država izolira ali pa če se diktira in zato zahteva Amerika tudi Nemčijo na konferenco. Izdelani so že pogoji za prepustitev Nemčije h konferenci in nemški zastopniki lahko vsak čas dospejo v London, da se udeležijo konference kot popolnoma enakovredni njeni člani. V Ameriki se optimistično izražajo o konferenci in sam prezident meni, da bo prišlo do definitivnih sklepov. Angleška vlada bi rada, da bi se konferenca uspešno zaključila do 6. avgusta, da se lahko o njenih sklepih parlamentu poroča še pred njegovo odgoditvijo.

Macdonaldova miroljubnost. Angleški ministrski predsednik J. Ramsay Macdonald je izjavil na nekem zborovanju sledeče: »Danes, kakor vedno stojimo pred nalogo, udeležiti našo krščansko vero v socijalnem življenju. Ali naše stoletje z vsemi tekovinami v kraljestvu narave je napravilo iz človeka ne vladarja nad materijo, nego ga je izpremenilo v njenega sužnja. Živimo pač v materialistični dobi. Preko tega ne moremo preiti z raznolikim humbugom. Denar in znanje: to je — na žalost — vse. In vendar se sliši od časa do časa vest, ki izziva to ideologijo na mejdan. Vedno govorimo o »odpočitku«, kljub temu pa mnogi ljudje ne vedo, kako naj bi preživeli mirno nedeljo. O, ko bi se hotela vrniti naša stara, tiha škotska nedelja med ljudi! V taki družbi bi našli ljudje trdne, večne podlage, značaj in gospodstvo nad seboj. Na te podlage bi lahko gradili svoje države. Če je na krmilu konservativna, liberalna ali delavska vlada: kaj more ona storiti za ljudi, ki se jim hoče zabav, ki hočejo to realnost pozabiti. Ljudje, ki so izgubili možnost, uravnjavati svojo duševnost? — Bistvo krščanstva obstoja v povdarjanju notranjih vrednot človeka. Nočemo enakosti, marveč notranjih vrednot. Šele takrat se smemo lotiti rešitve socialnih vprašanj, ko se bomo jasno zavedali, da je duhovno razpoloženje prvi predpogoj. Ono, v kar verujemo, je vstvarjajoče; ne ono, kar vidimo. Opravičilo življenja ni zapopadeno v preteklem, marveč v prihodnjem. Ni težko, biti nekoliko kristjan. Težko pa je biti celi kristjan.«

Samoumori v avstrijski armadi. V mali avstrijski armadi so beležili leta 1922 7 samoumorov, leta 1923 kar 28 in v prvi polovici leta 1924 je doseglo število nesrečnih vojakov pomembno svoto 20. V Avstriji se taka statistika vsaj objavi, v naši državi pa ne. Zakaj se to pri nas prikriva?

Na nemški univerzi. Ta-le zgodbica ni iz trte izvita; odigrala se je sredi Nemčije: na Saksonskem. Izpit iz narodnega gospodarstva. Vprašanje: Kaj je socializem? Po plahi pavzi odgovori: »Socializem je priprava za uvedbo gospodarstva po natančnem načrtu.« — Profesor: »Potemtakem je bil Stinnes eden naših najboljših socializmov.« — Drugo vprašanje: »Ali mi morete imenovati prominentnejšega zastopnika socialistične teorije?« Končno se oglasi neki pogumnež: »Marx.« — To je bilo vse. Novo vprašanje: »Kaj je spisal Marx?« Molk. Končno zavzeti odgovor: »Das Kapital.« Edini, ki je znal odgovoriti, je bil dijak-Kitajec. Naši orjunaši so v marsičem slični svojim »Radau-bratom«, skrivajočim se pod firmo »Völkische«. Razlikujejo se v toliko, da sovraži Hackenkreuzler »marksiste« vsevprek, dočim se zaganjajo orjunci predvsem v komuniste. Kaj, če bi izpraševal profesor ljubljanske univerze takega junaka o publicističnem delovanju Ljenina? To bi se »kresale« duhovitosti po hackenkreuzlerskem vzorcu.

Spominjajte se Dijaške večerje!

Schicht

Schicht-ovo milo z znamko „Jelen“

prihrani čas in denar. Zadostuje, ako s Schicht-ovim milom samo enkrat po perilu potegneta, tam kjer morate z navadnim milom trikrat.

Iz Slovenije.

NOVA KOMUNISTIČNA ZAROTA V DRAVOGRADU.

Včeraj, dne 27. t. m., so organi Pašić-Žerjavovega velikosrbskega bivšega režima odkrili novo »komunistično zaroto.« To pot v Dravogradu na kolodvoru. Povod temu odkritju je bila ustanovna slavnost telovadnega oddelka »Svobode«, ki se je vršila v posrednem Guštanju. Na to slavnost se je pripeljalo tudi nekaj gostov iz drugih krajev kot iz: Maribora, Soštanja, Celja in Ljubljane. Gostje iz zadnjih treh krajev, telovadci in telovadke v krojih in tudi brez njih, so se zaradi ugodne zveze odpeljali že ob štirih popoldne iz Guštanja proti Dravogradu, kjer so čakali na vlak, ki je imel odpeljati skozi Savinjsko dolino proti Celju. V kupeju so si izletniki zapeli nekaj lepih pesmi, ki so vsled originalnih, v tem kraju še neslišanih napevov privabile pred vagon precej občinstva. Med temi se je nahajal tudi carinski uradnik Zorc iz Marenberga, ki nosi sicer zaradi kratkovidnosti očala na nosu, pa bi bilo zelo umestno, ako bi zaradi splošno znane kratke pameti nosil tudi kake povečalne ekstra-možgane v lobanji. Njegov orjunske nos je zavohal v pesmi, ki je donela iz vagona, komunistično pesem in komunistično melodijo in takoj je tekel k policijskemu komisarju, nekemu Srbu in ovadil, da se nahajajo v tem in tem vagonu komunisti, ki pojejo prevratne pesmi. In sedaj se je pričel lov! Komisar je takoj tekel na lice mesta, skočil kakor divji v kupe ter z golo sabljo v rokah planil v družbo veselo pevajočih in nič hudega slutečih potnikov in zavpil »Šta! P... vam majčinal! Lahko si mislimo osuplost družbe ob nenadnem pojavu tega divjaka. V kupeju so se nahajale tudi ženske zletnice iz Guštanja, pa tudi druge. Kar je počenjal »bratski« komisar nadalje, skoraj ni mogoče popisati. Zahteval je kričec, da morajo izletniki odstraniti rdeče pentlje z napisom »DTE Soštanj«, navzočim ženskam je trgal znake lastnoročno raz prs ter jih metel na tla. Nato je zahteval, da se javijo tisti, ki so peli. In ko se je javilo osem ljudi, med njimi znani Franc Svetek, strokovni tajnik iz Ljubljane, kateremu so Žerjavovci že zadnjič ob priliki umora na Aleksandrovi cesti hoteli naprtiti komunistično zaroto, in sedem Soštanjčanov, jih je psovaje dal aretirati. Socialist Koren iz Celja, ki je kot pevec bil v družbi, jo je še ob pravem času popihal iz vagona. Neki Soštanjčan je imel poleg sebe tudi svojo ženo in ko je ta protestirala proti »uapšenju«, jo je komisar nagnal na prostaški način, kakor vlačugo, psovajoč ji mater itd. Aretiranci so morali gledati, kako jim je vlak pred nosom odkuril proti Slovenj-gradu. »Komuniste« so odvedli v trg in jih čez noč vtaknili v občinske zapore. Vojaško posadko v Dravogradu so alarmirali in jo oborožili z ostrimi naboji. Ker se nahaja občinska hiša uprav sredi trga, se je pred njo nabrala ogromna množica občinstva, ki je z glasnimi vzkliki izražala svoje ogorčenje in se škandalizirala nad barbarskim početjem podivjanega komisarja.

Danes zjutraj so odvedli osmerico komunistov z vlakom k okrajnemu glavarstvu na Prevalje. Pred okrajnim komisarjem g. Milačem se je cela zadeva pojasnila in vsa »komunistična zarota« se je razblinila v mučen fijasko obmejnega komisarja in orjunskega denuncijanta Zorca, ki si je v svoji perversnosti že oblizoval prste od veselja, da je odkril nov puč, ki mu bo mogoče pripomogel do kakega »ordenskega stepena.«

Cela družba se je danes odpeljala, pojoč iste pesmi kot včeraj, proti domu, zgražajoč se nad razmerami, ki vladajo tukaj na meji. Sicer je itak že vsak pameten človek že vnaprej vedel, kako bo stvar končala, in s te strani bi ne bilo nobene škode, ako se kak prevnet in neumen orjunc zmoti. Vprašanje pa je, kakšne posledice ima cela stvar za tiste, kateri so imeli čast ostati čez noč v arestu v Dravogradu. Med njimi je šest delavcev iz Soštanja, ki bi morali iti danes na ših. S tem so izgubili zaslužek enega dne. Kdo ga jim povrne? Kdo odškoduje prestrašene žene in njih solze?

Dravograd je važna obmejna postaja, kamor prihajajo tudi vlaki iz Avstrije z mnogimi potniki. Kaj bodo rekli ti ljudje ob prizoru na take dogodke, kjer se obnaša državni funkcionar, kakor baraba, psuje žene in jim trga nedolžne znake raz grudi?

V interesu državnega ugleda zahteva celokupno prebivalstvo brez ozira na strankarsko prepričanje, da se takoj odstrani obmejnega komisarja iz Dravograda in se ga nadomesti s človekom, ki se zna evropsko obnašati in ki pozna tukajšnje razmere ter ne naseda vsaki ovadbi omejenih bedakov kakor je prismoda Zorc. Takih oslarij je dovolj. Fejl

»Jutro« in avstrijski medvojni konfidenti. V zadnji številki smo na kratko obravnavali avstrijsko konfidentsko brošuro o slovenskih preobratnikih leta 1916. V tej brošuri je kot rovarstvo in sovražno delo proti Avstriji navedena tudi knjiga »Balkanska vojna« od Sušnika in Šarabona. Kot posebno izzivanje proti Avstriji se naglašata to, da je »Slovnec« leta 1914—15 spre-daj sicer proslavljal avstrijske zmage, — ker je moral pod pritiskom cenzure, — zadaj je pa priporočal v vsa-

Pravo

ki številki prej imenovano knjigo kot proslavo Srbov in Jugoslovancov. — Tako avstrijski špijon iz leta 1916, nedeljski »Jutro« pa po svojem Macefizelju dolži baš gg. Sušnika in Sarabona nekdanjega prevnetega — avstrijskega patrijotizma. Kogar so avstrijski medvojni »Kundschafterji« spoznali za prevratnika, tega pač »Jutrova« golazen ne more proglasiti za nekdanjega velikega avstrijskega patrijota, dočim se »Jutrovi« ljudje dr. Baltić, dr. Pirkmajer, Fleré, dr. Skaberne, Dimnik itd., ravno v raznih k. u. k. in k. k. spisih prav lahko najdejo kot taki.

Ta dokument imamo v rokah. Dr. Žerjav je stegnil prste nasilja ter torerja po celotnem uradništvu v Sloveniji in med drugimi tudi po poštarjih. Med postarje je usiljeval policajdemokratsko stranko po ljubljanskem pošt nem ravnatelju dr. Debeljaku potom nalašč za to zasnovanega »Kluba demokratičnih poštne uslužbencev.« Ta klub je zadnje čase razposlal na vse poštne uslužbenke v mestih, trgih in vaseh pozive na pristop k samostojni demokratiški stranki. Ta poziv je imel spodaj tudi pristopno izjavo. Med DS teroristi na mariborski pošti sta se posebno odlikovala g. Bernard Naglič in Jakob Novak. Tema dvema gospodoma ne izostane plačilo. Da pa ne bo kdo dvomil o resničnosti naših informacij glede DS terorja na poštne uslužbenke, priobčujemo ferman, ki sta ga tiskanega razposiljala med poštne uslužbenke gg. Naglič in Novak. Ta ferman se glasi:

Poštnim nameščencem! Kakor se je zbiral pred leti pod zastavami Narodno-napredne stranke ves slovenski nacionalni in napredni živelj, tako je postala v zadnjem času Samostalna demokratiška stranka po krizah, ki so prinesle napredni stvari in konsolidaciji države nepregledno škodo, edina prava voditeljica vseh poštenih in značajnih Slovencev. Njen širokogrudni jugoslovanski program, njena poglobljena organizacija, ki se je izvedla v zadnjih dveh letih po vsej naši domovini, in uspehi, ki jih trdo delo že pokazuje, razen tega pa še soudeležba na vladi, vse to nam daje jamstva, da bo ta naša stranka že do skupščinskih volitev, ki nam prinese usodno odločitev, združila prav ves napredni element v boju proti sovražnikom edinstvene domovine. Pošta je bila že od nekdaj ena izmed najboljših trdnjav napredne misli med Slovenci. In ko so se pričeli javni nameščenci zastrupljati po nezadovoljnih in slabih značajih, se je hitro ustanovil »Demokratski klub poštne uslužbencev«, ki si je nadel nalogo, širiti v naši stroki državno misel, kazati prave vzroke težkega našega življenja in pomagati tistim našim ljudem, ki z ljubeznijo delajo in trpe za to državo in verujejo v njeno bodočnost. Izprva je bil klub namenjen samo ljubljani, kjer smo kompaktna masa. Današnje politične prilike, orost odločilnega boja med našo nacionalno in med federalistično idejo pa zahteva, da spoznamo politično mišljenje in udejstvovanje vseh nameščencev v naši stroki in da apeliramo na pomoč vseh. Zavedamo se, da nista naš tovariš in naša tovarišica v manjših krajih nič manj polklicana, da podpreta delo za našo idealno stvar, kakor so za to poklicani drugi stanoviti. Vsaka pošta v naši domovini je lahko žarišče državne misli. Vsaka beseda naše uradnice pri liniji in našega raznašalca na njegovih obhodih, izgovorjena v prid državne misli, lahko kane na rodovitno tla. Zato vabimo v klub vse nameščence, ne glede na spol, čin in starost. Pristopi naj sleherni pristaš, hkrati naj pa tudi podpira z vsemi svojimi silami krajevno organizacijo JDS. Dolžnost vsakogar je, da privede tudi zadnjega omahljivca na pravo pot. Pridobimo za našo idejo vse, da med nami ne bo ljuljke.

— Pristopna izjava: Podpisani izjavljam, da pristopam k »Demokratskemu klubu poštne uslužbencev«, ker se ustrinjam s programom JDS in obetam, da bom vestno vršil vse dolžnosti klubovega člana. V dne 1924., lastnoročni podpis. — Statute razposiljemo pozneje. Članarine ni. Izpolnite pristopno izjavo in jo vrnite skupno ali posamezno »Klubu demokratičnih poštne uslužbencev« v Ljubljani. Podpisi: Tilen Epich, predsednik; Alojz Delkin, tajnik; Janko Tavzes, delegat v načelstvu stranke; Valentin Goljar, Ljubljana; Tilka Jakova, Ljubljana; Andr. Kerševan, Ljubljana; dr. Jožko Lebar, Ljubljana; Zorko Lichtenecker, Brežice; Karla Modičeva, Ljubljana; Ivan Mohar, Kresnice; Bernard Naglič, Maribor; Jakob Novak, Maribor; Ivan Podgornik, Ljubljana; Franjo Urbič, Sv. Lenart v Slov. gor.

Ta ferman je že romal v Beograd na adresu g. novega poštne ministra, ki bo poslal g. Novaku in Nagliču drugo navodilo.

Poštnim uslužbencem! Dobivamo vsak dan pritožbe, da demokratiški postarji grozijo pismonošem in drugim nameščencem, da jih bodo vrgli iz službe, ako ne pristopijo k »demokratskemu klubu poštne uslužbencev.« Prosimo vse prizadete nameščence, da nam nemudoma sporočijo vse podrobnosti teh sekatur. — Tajništvo SLS v Mariboru, Aleksandrova cesta 6-I.

Duhovniške spremembe. Nameščeni so novomaški gg.: Anton Ravšl v Črno, Koroško, Miroslav Struc v Guštanj, Koroško, Fr. Babšek, v Črešnjevce, Fr. Skale za IV. kaplana v Trbovlje, Alojz Ocvirk v Ljubno, Iv. Kodrič k Mariji Snežni. Anton Čater v Kamnici pri Mariboru, Herman Ferdinand v Dubrovnik, Ivan Jerič v Ljutomer. Premeščeni so gg.: Anton Peršuh od Sv. Ané na Krembergu na Pako, Rudolf Kociper iz Pake na Ponikvo, Ignac Malej iz Črne v Vitanje, Josip Šketa iz Trbovelj v Vojnik za II. kaplana, Marko Škofič iz Črešnjevca v Kapelo, Josip Pretnar iz Pilštanja k Sv. Martinu pri Slovenjgradu, Franc Kren iz Laporje v Pilštanj, Martin Avšič iz Mozirja k Sv. Jakobu v Slovenske gorice, Anton Bratkovič od Sv. Ruperta v Slov. gor. k Sv. Barbari v Slov. gor., Anton Čirič, pomožni duhovnik pri Sv. Barbari v Slov. gor. v Gor. Lendavo, Matija Zadravec iz Ljutomera v Črenšovec, Štefan Varga iz Gornje Lendave v Beltince, Jožef Hauko iz Črenšovca v Mursko Soboto, Simon Kotnik iz Prevalj v Stari trg, Jakob Rabuza, provizor v Jurkloštru k Sv. Ani na Krembergu, Ferdinand Pohraški iz Starega trga k Sv. Ruperta v Slov. gor., Josip Petrovič iz Vitanja k Sv. Juriju v Slov. gor., Anton Oblak iz Guštanja v Mozirje, Anton Radanovič v Trbovlje za II. kaplana, Fr.

Glavnik iz Kapele pri Radencih v Laporje, Josip Rehar iz St. Jurja v Slov. gor. v Dramlje, Josip Tivader, ekspozit v Arčete.

Vsi gg. kateheti, ki uvidevajo nujno potrebo da je že skrajni čas, da se ponatisne Mali katekizem, se povabijo, da naznanijo podpisanemu svoja imena, kakor tudi število izvodov, kolikor bi jih na sedanjem službenem mestu potrebovali na leto. Zahteva se bo skupno predložila katehetskemu društvu oziroma kn. šk. konzistoriju v Mariboru. — Sv. Anton v Slov. gor. dne 27. julija 1924. Blaž Dvoršak.

Umrli je v mariborski bolnišnici v soboto, dne 26. julija ob 11 uri ponoči po operaciji g. Jožef Karba, kmet v Krapju pri Ljutomeru, star 70 let. Prejšnji ponedeljek je nenadoma zbolel, napadla ga je huda bolezen v črevesih. Zdravnik dr. Lebar mu je svetoval operacijo. V torek, dne 22. julija je bil prvokrat, a v petek drugokrat operiran. Operacijo je izvršil dr. Čerňič. K rani je prišlo vnetje in v soboto je v prisotnosti hčerke Micke izdihnil oče Karba svojo blago plemenito dušo. Bil je poprej spreviden in je tako njegova duša dobro pripravljena za večnost se preselila k Njemu, ki ga je vedno ljubila. Dne 28. t. m. so ga prepeljali v Ljutomer, kjer je bil položen k večnemu počitku. Zapušča štiri dobro vzgojene otroke, ženo Katarino rojeno Špindler, brata župnika Matija v Zrečah, Alojzija, poštne uradnika v Mariboru, Janeza, zasebnik v Celju, Dominika in sestro Marijo oba posestnika v Babincih. Rajni Karba je bil znamenita posebnost na Murskem polju. Bil je odličen naš pristaš. »Slov. Gospodarju« je v mladih in še tudi v starih letih pridno dopisoval. Z rajnim Kukovcem sta rešila Slovencev Ljutomerski okrajni zastop. Bil je oče mupolskega gasilstva, vnet posojilničar, dolgoletni občinski svetovalec in član mnogih zastopov in društev. Oče Jožef je bil priljubljen in rojen ljudski govornik ter izboren gospodar in čebelar. Z njim je padel zopet močen steber naše stranke. Naj uživa pri Bogu bogato plačilo za njegova dobra dela. Njegovim sorodnikom naše iskreno sožalje.

Glasnik presv. Srca Jezusovega za avgust izide še-le po 15. avgustu obenem s številko za september na 32 straneh, kar naj naročniki blagohotno vzamejo na znanje.

Dnevne novice.

Predsednik nove vlade in »Narod«, o katerem je že »Narodni dnevnik« nedavno zatrdil, kar je nam že itak davno znano, — da se je že davno prodal z živim in mrtvim materialom, je prav značilno poglavje k razumevanju demokracije in postavnosti od strani policajdemokratsko-orjunske družbe. »Narod« je namreč še nedavno klical ves oblastni aparat na pomoč, če si je od opozicijske strani kedo dovolil omeniti kakor korupcijske afere, ki so že skozi mesece in leta izvešene proti aktivnim, sedaj bivšim ministrom. Sedaj pa isti »Narod« večerj imenuje predsednika vlade Davidoviča največjega zločinca nad narodno prosveto, ker ima v njegovi vladi dr. Korošec ministristvo prosvete. Če bodo pod novo vlado učitelji UJU prišli do spoznanja, da se na svojih stanovskih zborovanjih ne morejo in ne smejo vdinjati kot zaupniki, kolporterji itd. gotove politične stranke, ki povrh vzdržuje še teroristične organizacije, je to samo njim v prid, prodani »Narod« pa radi tega še posebej ne glede na svoje prejšnje merilo — lahko sprevidi, kako kaznjivo je njegovo zmerjanje vladnega predsednika.

Kako bo z demokratskim poglavjem o protidržavnosti in z zakonom o zaščiti države? Ko je javnost, kateri je že davno presedal policajdemokratski teror in razne Žerjavščine, zvedela o sestavi Davidovič-Koroščeve vlade, je vpraševala: Kaj in kako bo sedaj z demokratskim poglavjem o protidržavnosti in z zakonom o zaščiti države? Tega poglavja Davidovič-Koroščeva vlada ne bo črtala, ker bo čuvala in spoštovala tudi to, kar so demokrati za druge ustvarili, samo bo to od demokratov napisano poglavje o protidržavnosti z dodatko z zakonom o zaščiti države prav naobrnila. Pravilno razlago in tolmačenje raznih izjemnih zakonov, ki jih po zaslugi policajdemokratov poseda naš državni zakonik, bo občutil ter preizkusil tudi izvoljeni dr. Žerjavov Izrael v Sloveniji. Dr. Žerjav je zastopnike narodne večine naučil marsikaj, med drugim tudi pravilnega razlaganja poglavja o protidržavnosti in zakona o zaščiti države. Poglavje o protidržavnosti z zakonom o zaščiti države ostane v polni moči, a od sedaj z naprejem tudi za dr. Žerjavovo družbo.

»Bin gesund karte« — dopisnice. Letos je prav primerno, da se spomnimo na razne velike in cinične laži iz svetovne vojne. Med te spadajo tudi dopisnice vojne pošte, ki so imele že tiskano predzrno laž: Es geht mir gut — Vede se me dobre — in tako naprej v sedmih jezikih k. u. k. monarhije. Te dopisnice so se smele odpošiljatelj opremiti samo z naslovom. Te dopisnice, ki so se pošiljale čisto tik pred smrtjo, v času največjega trpljenja in obupa, so sadistični izrodek vojnih zločincev in strašne laži, ki nas mora za vedno utrjevati v sklepu: Pobijajmo laž in nasilje, da se nam nikdar več ne bo tako »dobro« godilo!

Razbojniški orjunaš ustretil čisto nedolžno žrtev. V soboto, dne 26. t. m. se je zgodil na zagrebških ulicah slučaj, ki zopet priča o krvavo surovi kulturi orjune. V Zagrebu se vršijo predpriprave za izlet Sokolov in so tozadevni lepaki že nalepljeni po vogalih ulic. V Zagrebu in sploh med pravimi Hrvati vlada smrtno sovraštvo do Pribečevičevih policaj-Sokolov. Radi sovraštva Hrvatov do Sokolov je hrvatska mladež trgala sokolske plakate. Varstvo nad sokolskimi plakati je prevzela Or-

juna in predvsem znani dalmatinski orjunaš, pretepač in naravnost razbojnik Berislav Angelinovič. Angelinovič je 26. t. m. zopet patroliral v spremstvu drugih orjunašev po zagrebških ulicah. Ker ta divjak ni mogel nikjer izslediti, da bi bil kdo trgal sokolske lepake, se je lotil mirno iz kavarne idočega Marka Zovko. — Zadrli se je nad njim: Roke kvišku! Ko je Zovko vprašal zakaj, je Angelinovič ustrelil in smrtno zadel komaj 23 letnega Zovka. No, sedaj bo tudi ta znana dalmatinska surovina dobila svoje že davno zaslužen plačilo. Kri od orjune po nedolžnem usmrčenih žrtveh že dolgo vpije po maščevanju in to bo sedaj tudi prišlo. Uboj Zovka na sredini zagrebške ulice je tudi znak, da se vršijo že predpriprave za sokolski zlet v znamenju prelijanja krvi čisto mirnih in nedolžnih žrtveh.

Brat odgrizel bratu prste na roki. Brata Pintarič v medžimurskem selu Šafarsko sta živila že dolgo časa v medsebojnem prepiru in sovraštvu. Največkrat sta se sprla radi razdelitve po očetu podedovanega posestva. Te dni je prišlo med bratoma do zopetnega prepira, ki je končal s pretepom. V pretepu je odgriznil eden brat drugemu vseh pet prstov na levi roki. Da niso razgnali sosedje oba pretepača. Bi bil odgriznil pobesneli brat drugemu razven prstov še nos, ker je že bil vanj zasadi svoje zobe.

Kača se mu ovila krog noge. Vinogradniški paznik Josip Štefančič iz Varoša pri Brodu je plel te dni po vinogradu. Naenkrat je začutil, kako se mu je nekaj omotalo okoli noge. Skraja je mislil, da se ga je oprijela trtina rozga, a ko je omot pogledal natančneje, je zapazil, da se mu ovija krog noge 1.80 m dolga kača. — Imel je pri pogledu na kačo še tolikanj hladnokrvnosti, da je izdržal kol in z njim na nogi ubil kačo.

Živ zakopan. Te dni se je pripetila v selu Stanišič pri Novem Sadu težka nesreča. Seljak Zisler je bil zakopan pri izkopavanju temelja za novo zgradbo na dvorišču. Naenkrat so se zrušili na Zislerja celi komadi zemlje, ki so nesrečneža popolnoma pokrili. Navzoči drugi delavci so prihiteli takoj, da odkopljejo ter rešijo zasulega, a ko so prikopali do njega, je bil že mrtev.

Iz Maribora.

Šiba božja za Slovenijo — dr. Žerjav v Mariboru. V ponedeljek, ko je celi Maribor navdušeno pozdravljaval vest o sestavi Davidovič-Koroščeve vlade, se je plazil po mariborskih ulicah v spremstvu dr. Lipolda slovenska šiba božja — dr. Gregor Žerjav. Vemo dobro, kaj pomeni Žerjavov poset. V Ljubljani je izginil za Žerjavovega svoječasnega paševanja med drugimi akt o »Agromerkurju«, akt, ki je vseboval Žerjavovo obsodbo na 6 mesecev ječe itd. Sedaj, ko je dr. Žerjav definitivno doigral, se je hotel tudi v Mariboru pri g. velikem županu na lastne oči prepričati, ako je res vsaka sled za njegovim nasiljem ter lopovščinami izbrisana ... Dr. Žerjav je pri g. velikem županu še enkrat pregledal vse akte, da bi ne ostal kateri, ki bi pričal o žerjavščini ... V uničevanju je dr. Žerjav mojster, a tudi drugi poznajo številke aktov in izgovor: akt je izginil, ga ni več, se ga je založilo ... tokrat ne bo držal. Q Žerjavovemu posetu v Mariboru pa ni niti dr. Reisman ne bo mogel poročati, da je bil g. šef slovenske policajdemokracije sprejet navdušeno, ampak vse je kazalo za njim s prstom kot na onega, katerega je naslikal »Slovenec« kot Kajna Slovenije in slovenstva ...

Povest o krompirju. Ko je nastopil visoko službo pri mariborski oblasti g. veliki župan dr. Otmar Pirkmajer, smo mu takrat v pouk ter svarilo napisali resnično povest o krompirju na vrtu pri okrajnem glavarstvu. Beležili smo tedaj, da tega krompirja ni sadil g. Pirkmajer, tudi okopaval in ogrebal ga ni, pač pa si je koj po intronizaciji na glavarstvu po policajdemokratsko lastil sad še komaj cvetočega krompirja. Mi smo tedaj rekli, da g. Pirkmajer tega krompirja ne bo skopal, še manj pa jedel, in tako se je zgodilo. Dr. Pirkmajerjevo veliko županovanje ni trajalo niti od krompirjevega cveta do izkopavanja, ampak je zatonilo poprej, ker dr. Žerjavovi junaki so rahli kot rosa na veji. G. Otmar, povest o krompirju je podučljiva in resnična in smo vam jo zaupali ob pravem času, a vi je niste hoteli razumeti, a se je uresničila, četudi je samo — krompirjeva — —

Gospod veliki župan vsled službenih odsotnosti v torek, dne 29. t. m. ne bo sprejemal strank. Tako oznanja g. veliki župan v »Taboru«. Tozadevna oznanila bodo odslej lahko popolnoma izostala, ker g. veliki župan dr. Pirkmajer bo za vedno službeno odsoten in strank sploh ne bo sprejemal.

Sprejem vesti o sestavi nove vlade v Mariboru. — Poročilo o novi vladi je bilo v Mariboru od vseh strani sprejeto s kar največjim veseljem ter navdušenjem. — V ponedeljek je povodom te vesti obhajal Maribor pravo nedeljo, katero priporočamo dr. Reismanu, naj jo porine v prihodnje nedeljsko »Jutro« pod zaglavje »nedemokratska nedelja in ponedeljek v Mariboru.« Kisle obraze so delali v ponedeljek v Mariboru samo: g. veliki župan dr. Otmar Pirkmajer, g. direktor Voglar in g. šolski nadzornik Tomažič ter dr. Reisman, ki se je celi ponedeljek držal, kakor bi duhal dr. Žerjavov cekin.

Vitez pl. Zagorsky je že sestavil svojo samostojno kandidatno listo za občinske volitve v Mariboru. Listo je podprl z zadostnim številom kandidatov in podpisov. G. Zagorsky ima celo 14 kandidatov več nego jih rabi in je pripravljen to preobilico blaga proti plačilu odstopiti drugim samostojnim nosilcem kandidatnih list.

IV. redna seja mestnega občinskega sveta mariborskega se vrši v petek, dne 1. avgusta t. l. ob 19. uri v

mestni posvetovalnici. Dnevni red: 1. Poročilo predsedstva. 2. Poročilo in vprašanja. 3. Poročilo odsekov.

Zlata poroka v stolni cerkvi. V nedeljo, dne 27. julija t. l. sta obhajala v tukajšnji stolnici zlato poroko Anton Tajzel, občinski delavec in njegova žena Marjeta roj. Skerbiš. Poročena sta bila 3. julija 1871 v Makolah. Sedmero otrok ter devet vnukov in vnukinj ju je spremljalo poleg številnih drugih sorodnikov k oltarju. Naj se veselita še dolgo v krogu svojih potomcev.

Prenočišča za udeležence dekliškega dne 9. in 10. avgusta t. l. Naj blagovolijo prigrasiti vsi oni, ki razpolagajo s kakšnim praznim prostorom. Prijave sprejema vsak dan dopoldne in popoldne pripravljali odbor za mladinska dneva v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 6-I. (palača Zadrúžne gospodarske banke pri frančiškanski cerkvi), soba št. 5 in 11. Prosimo za prijavo čimveč prenočišč, ker jih pripravljali odbor nujno rabi.

Čebelarstva podružnica za Maribor in okolico ima svoj četrti letošnji sestanek v nedeljo, dne 3. avgusta ob 8. uri zjutraj pri čebelnjaku gospoda oskrbnika Gselmana na Racerdvoru. Za člane je udeležba dolžnost. — Prijatelji čebelic, dobrodošli!

Industrijsko-obrtna razstava v Mariboru od 15. do 28. avgusta 1924. Razstava se vrši v poslopju dekliške meščanske šole, Cankarjeva ulica, na dvorišču iste in na vrtu dnevnega zavetišča in ne v Götzovi dvorani, kakor so nekateri listi pomotoma poročali. Pisarna razstave se nahaja na razstavnem prostoru v Cankarjevi ulici 5, (šola), kjer dobe interesi vse potrebne informacije. — Razstavljalci, obrtniki in industriji, lahko svoje predmete že sedaj postavijo na razstavni prostor, ker je isti že pripravljen. Definitivna dodelitev se bo šele izvršila prihodnje dni. Ko se bodo prostori dodeljevali, se pokličejo razstavljalci na lice mesta, tako da bo vsak razstavljalec takoj lahko svoje želje glede prostora povedal. — Obrtniški vajenci, kateri mislijo na letošnji razstavi razstaviti, naj takoj pošljejo svoje prijavnice, da bo mogel odbor pravočasno in pravilno razdeliti prostore. Predmete, ki jih mislijo vajenci razstaviti, lahko takoj na razstavni prostor dostavite. Vajenci! Izdelajte Vaše predmete čisto, lepo in okusno, ker se bodo isti ocenjevali in le po lepem in čistem delu ocenili.

Zobozdravnik dr. F. Kartin, Maribor, Slovenska ulica 9, ne ordinira do 29. avgusta.

Narodno gospodarstvo.

Narodna banka je prepovedala bankam, ki uživajo pri njej kredit, vsako blagovno trgovino. Tak korak moramo pozdraviti iz dveh razlogov. Prvič je treba za trgovino z blagom specijelnega znanja, katerega večinoma voditelji bank niso imeli in od tod tudi bančni krahi samo radi neuspehov v blagovni trgovini. Drugič se s tem preneha konkurenca med bankami in praviimi trgovci, od katere so bili poslednji posebno prizadeti, ker niso imeli toliko sredstev na razpolago kot banke.

Reški bazen, Baroš in Delta, kateri so pripadli nam po zadnjem dogovoru z Italijo, država sama ne more eksploatirati. Vsled tega hoče iste oddati v zakup delniški družbi s kapitalom 80 milijonov dinarjev, kjer so po večini udeleženi inozemski kapitalisti. Država pa bi dobila zato eno petino delnic zastoj.

Pšenica je silno poskočila v ceni na borzi v Novem Sadu. Vsled tega je popolnoma ruiniranih nekaj trgovcev, ki so prevzeli dobave na poznejši čas in morajo sedaj kupiti pšenico po dragi ceni. Kot vzrok navajajo nekateri velikanski nakup za Holandijo, dalje silno povpraševanje po pšenici s strani italijanskih in grških trgovcev, drugi pa so mnenja, da je povišanju cen vzrok letošnja slaba žetev pšenice.

Suhe gobe. Hrvatski in srbski časopisi priporočajo svojim ljudem nabirati gobe in jih sušiti, ker je to jako dober postranski zaslužek. Kot vzgled navajajo Slovenijo, iz katere se je lansko leto izvozilo približno deset vagonov suhih gob za 25 milijonov dinarjev.

V Rusiji je letos zopet izvanredno slaba letina, ki bo po vsej verjetnosti presegala ono v letu 1921. Prizadete so posebno pokrajine ob srednjem in južnem toku reke Volge in pa precejšen del Ukrajine, skupno — kot priznava ruska vlada sama — 6—7 milijonov ljudi. Že pri carskem režimu so bile slabe letine na dnevnem redu, vendar pa takrat niso bile tako katastrofalne, ker je imel vsak okraj (ujezd) državne zaloge žita za slučaj glada. Razven tega je pa v današnji Rusiji še v toliko slabše, da kmetje nočejo obdelovati vsega polja, ker se na ta način izognejo davkom, katere je treba plačevati od posejane zemlje.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy.
Prevedel Paulus.

34

Včeraj predpoldan je prišel glas k odboru za javno varnost, da sta Pavel Dérouté in Julietta Marny, oba obsojena na smrt pod guillotino, izginila kakor kafrina potu v luksemburško ječo. Obenem je prišla novica iz Lyona, da je tamošnji župnik Abbé Mesnil na čudežen in nerazumljiv način našel svojo pot iz strogo zastražene ječe in z njim vred vitez Egrémont in vsa njegova družina z ženo, otroki in služinčadjo.

Pa to še ni bilo vse —.

Iz Arrasa, ki ga je pravkar zavzela revolucionarna vojska, je ušlo vključ vojaškemu kordonu nekaj kme-

tov, žensk in otrok, dvanaest duhovnikov in štirje aristi, vsi veliki »sovražniki« domovine. Kdo ve kako so prišli čez barikade. Nikdar več jih niso videli —.

Celo vrsto hišnih preiskav je odredil odbor za javno varnost, posebno v Parizu, kjer so se utegnili še skrivati begunci ali pa vsaj njihovi pomagači. Sam Tinville, predsednik odbora, je vodil preiskave in njemu je pomagal brezsrčni, sirovi Merlin.

Prišlo jim je do ušes, da je zadnje dni neki Anglež stanoval v gostilni »Pri razbitem vrču«.

Koj so se seve napotili v zapuščeni, samotni del mesta, kjer je ležala krčma, in zahtevali, da se jim pokaže Angleževo stanovanje.

Sobe so bile gole in nesnažne kakor večinoma po teh ubožnih delih mesta. Gostilničarka, umazana, brez zoba starka, jih je razkazovala, niti pospravljeno še ni bilo. Vohče da ne ve, je pravila, ali je Anglež že odšel za zmiraj ali pa še pride nazaj.

Plačal ji je za teden dni naprej, prišel je in odšel, kadar se mu je ljubilo, je razlagala državljanka Tinvillu. Ni se brigala zanj, ker ni bil pri njej v gostilni na hrani. Sploh da je bil samo dva dni na stanovanju. Niti vedla ni, da je Anglež, do predvčerajšnjega ne. Mislila je, da je Francoz iz južnih krajin, ker je imel posebno izreko v svoji francoščini.

»Tisti dan ko so bili nemiri«, je pripovedovala, »se je odpravil v mesto in dejala sem mu, da ne vem, ali so ulice dovolj varne za tujca, kakršen je on. Vedno je bil namreč izbrano oblečen po najnovejšem kroju. Rekla sem mu, da mu bodo naši gladujoči in zmrzujoči sodržavljani sirgali obleko s telesa.«

Pa smejal se mi je. Dal mi je kosček papirja in rekel, da če se ne vrne, so ga najbrž ubili in če bi utegnil odbor za javno varnost poprašati za njim, naj le kar pokažem papir, pa bo vse dobro.«

(Dalje prihodnjič).

Gledališki oder, 15 različnih scen, kompleten, se radi preselitve nujno proda. Vpraša se: Karol Tratnik, gospodar Kat. pcm. društva, Maribor, Orožnova ulica 3.

CUNJE

krojaške, suknjene in platnene odpadke, staro železje, kovano in vilito, glaževino, kakor odpadke vsake vrste kupujem po najvišjih cenah

A. Arbeiter.

Maribor, Dravska ulica 15.

Zamenjam tudi staro železje, katero je za uporabo, s kovinskimi odpadki in vilitino.

Trgovina
Martin Šumer
= Konjice =

priporoča veliko izbiro raznega manufakturnega ter drugega blaga po jako ugodnih cenah ter je za došlo sezono vsakemu dana priložnost, da si pri nakupu oblačila dosti prihrani. 737 50—1

Tiskajte sami!

Gestetner-Rotary tiskarski stroj za vsakega!

Brez zlaganja Brez voščenega papirja.

Zahlevajte, da se Vam brezplačno pokaže!

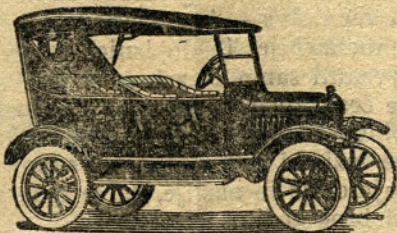
D. Gestetner Ltd.

Zagreb, Trg na Sajmištu broj 1.

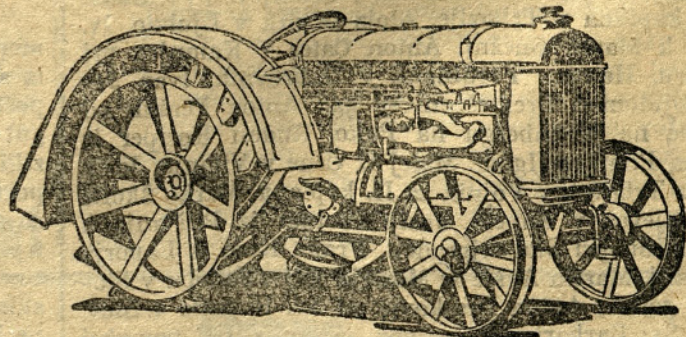
Beograd, Zgradba Akademije Nauka 366 10—1

Somišljeniki, širite naše liste!

Ford
THE UNIVERSAL CAR

Dosedaj čez 10 milijonov avtomobilov izdelanih. — Zadnji milijon izgotovljen v 132 dneh. — Vsled tega najcenejši avto sveta.

Fordson traktorji.

Univerzalni stroj za poljedelstvo in prevažanje velikih tež. — Pogon s petrolejem. — Letna produkcija 300.000 traktorjev. — Velikega pomena za nar. gospodarstvo.

Zastopstvo: American Import Co. Maribor, Koroška c. 24.